

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

(Мінекономрозвитку України)

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, установи, організації, підприємства та інші суб'єкти сфери державних закупівель

Щодо закупівлі природного газу та послуг з розподілу природного газу

У зв'язку із надходженням численних звернень щодо закупівлі природного газу Міністерство економічного розвитку і торгівлі України за результатами узгоджувальної наради 29.10.2015 з Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП), Державною казначейською службою України та Державною фінансовою інспекцією України повідомляє.

З 01.10.2015 правові засади функціонування ринку природного газу України визначаються Законом України "Про ринок природного газу" (далі - Закон України). У зв'язку з цим Закон України "Про засади функціонування ринку природного газу" визнано таким, що втратив чинність з 01.10.2015 року.

Закон України створює умови для формування нової моделі ринку природного газу, побудованої на принципах, зокрема, вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій; забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ.

Варто зазначити, що з прийняттям Закону України відбулися істотні зміни у системі взаємовідносин між споживачами та постачальниками природного газу.

Так, відповідно до положень частини першої статті 13 Закону України всім **споживачам гарантується право вибору та зміни постачальника** природного газу.

При цьому у зазначеному Законі України відсутні поняття "постачальник природного газу за нерегульованим тарифом" та "постачальник природного газу за регульованим тарифом".

Згідно з положеннями частини першої статті 1 Закону України постачальник природного газу - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором.

Згідно з положеннями Закону України:

побутовий споживач - фізична особа, яка придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх жилих приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність;

споживач - фізична особа, фізична особа-підприємець або юридична особа, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, а не для перепродажу, або використання в якості сировини;

природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі - природний газ) - суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск - 760 міліметрів ртутного стовпа і температура - 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією.

Частиною першою статті 12 Закону України встановлено, що постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором. При цьому, **постачання природного газу іншим споживачам** (у тому числі бюджетним установам і організаціям) **здійснюється на підставі договорів, що укладаються відповідно до вимог Цивільного та Господарського кодексів та повинні містити істотні умови, передбачені частиною п'ятою статті 12 Закону України.**

Крім цього, частиною другою статті 12 Закону України встановлено, що постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Варто зазначити, що в рамках договору постачання природного газу споживач здійснює закупівлю природного газу, як товару.

Послуги з розподілу природного газу надаються споживачу на підставі та умовах договору розподілу природного газу, що укладається між споживачем та оператором газорозподільної системи відповідно до типового договору розподілу природного газу, затвердженого Регулятором.

Враховуючи вищезазначене, з 01.10.2015 року всі споживачі природного газу, у тому числі бюджетні установи та організації, мають право вільно обирати постачальника природного газу, якщо такий постачальник отримав в установленому порядку ліцензію на право провадження даного виду господарської діяльності.

Оскільки чинним законодавством не передбачено типової форми договору постачання природного газу для споживачів (крім побутових), постачання природного газу, у тому числі, для бюджетних установ та організацій здійснюється на підставі договору, що укладається відповідно до вимог Цивільного та Господарського кодексів та за вільними цінами, що встановлюються між постачальником та споживачем.

У свою чергу, правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади встановлює Закон України "Про здійснення державних закупівель" (далі - Закон).

Закупівля може здійснюватися шляхом застосування однієї з процедур, передбачених частиною першою статті 12 Закону.

Предмет закупівлі визначається замовником згідно з Порядком визначення предмета закупівлі (далі - Порядок), затвердженим наказом Мінекономіки від 26.07.2010 N 921 (зі змінами). Згідно з пунктом 2.1 Порядку предмет закупівлі товарів і послуг визначається замовником згідно з пунктами 20 і 27 частини першої статті 1 Закону та на основі Державного класифікатора продукції та послуг ДК 016:2010, затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 року N 457, за показником п'ятого знака (класифікаційне угруповання "категорія") із зазначенням у дужках конкретної назви товару чи послуги.

Таким чином, закупівля природного газу у ліцензованих постачальників природного газу може здійснюватись замовниками як шляхом проведення конкурсних торгів, так і шляхом проведення переговорної закупівлі, а закупівля послуг з розподілу природного газу у оператора газорозподільної системи - шляхом застосування переговорної процедури закупівлі.

При цьому переговорна процедура закупівлі застосовується замовниками у разі наявності документально підтверджених умов, визначених у статті 39 Закону.

Крім того, застосування процедур закупівель здійснюється замовниками за умови, що вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) **дорівнює або перевищує** порогові межі, визначені у статті 2 Закону. У разі якщо суб'єкт є замовником у розумінні Закону України "Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності", такий замовник керується вартісними межами, визначеними у частині третій статті 2 цього Закону.

Водночас, виходячи зі змісту статей 1 та 40 Закону, договір про закупівлю укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі в письмовій формі відповідно до положень Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України з урахуванням особливостей, визначених цим Законом та передбачає надання послуг, виконання робіт або набуття права власності на товари.

Так, статтею 184 Господарського кодексу України визначено особливості укладання господарських договорів на основі типових договорів та передбачено, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами статті 181 цього Кодексу та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.

При цьому статтею 179 Господарського кодексу України визначено загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, зокрема встановлено, що Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках,

передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Ураховуючи викладене, замовникам під час закупівлі природного газу, як товару, та закупівлі послуг із розподілу природного газу необхідно керуватися вимогами вищевказаних законів та нормативно-правових актів, розроблених на їх виконання.

**Заступник директора департаменту
регулювання державних закупівель
Мінекономрозвитку України Лілія ДУДНИК**